

Дітпартыя і Мастацтва

ПРАЛЕТАРЫ УСІХ КРАІН, ЯДНАЮЦСЯ!

ПАД ЗНАКАМ
ДРУЖБЫ НАРОДАЎ

УСЕСАЗНЫ
ФЕСТИВАЛЬ
МАСТАЦТВА
У МАЛДАВІ

ДРУГАЯ МАЛАДОСЦЬ МУЗЫЧНАЙ ФАЛЬКЛАРЫСТЫКІ

Эдуард АЛЯКСЕЕВ,
музыканта

Гэты тыдзень у Малдавіі пачаўся са святамі. У гэтыя дні краіна адзначае свята незалежнасці і адраджэння. У гэтыя дні краіна адзначае свята незалежнасці і адраджэння. У гэтыя дні краіна адзначае свята незалежнасці і адраджэння.

У гэтыя дні краіна адзначае свята незалежнасці і адраджэння. У гэтыя дні краіна адзначае свята незалежнасці і адраджэння. У гэтыя дні краіна адзначае свята незалежнасці і адраджэння.

У гэтыя дні краіна адзначае свята незалежнасці і адраджэння. У гэтыя дні краіна адзначае свята незалежнасці і адраджэння. У гэтыя дні краіна адзначае свята незалежнасці і адраджэння.

У гэтыя дні краіна адзначае свята незалежнасці і адраджэння. У гэтыя дні краіна адзначае свята незалежнасці і адраджэння. У гэтыя дні краіна адзначае свята незалежнасці і адраджэння.

У гэтыя дні краіна адзначае свята незалежнасці і адраджэння. У гэтыя дні краіна адзначае свята незалежнасці і адраджэння. У гэтыя дні краіна адзначае свята незалежнасці і адраджэння.

У гэтыя дні краіна адзначае свята незалежнасці і адраджэння. У гэтыя дні краіна адзначае свята незалежнасці і адраджэння. У гэтыя дні краіна адзначае свята незалежнасці і адраджэння.

У гэтыя дні краіна адзначае свята незалежнасці і адраджэння. У гэтыя дні краіна адзначае свята незалежнасці і адраджэння. У гэтыя дні краіна адзначае свята незалежнасці і адраджэння.

У гэтыя дні краіна адзначае свята незалежнасці і адраджэння. У гэтыя дні краіна адзначае свята незалежнасці і адраджэння. У гэтыя дні краіна адзначае свята незалежнасці і адраджэння.

У гэтыя дні краіна адзначае свята незалежнасці і адраджэння. У гэтыя дні краіна адзначае свята незалежнасці і адраджэння. У гэтыя дні краіна адзначае свята незалежнасці і адраджэння.

У гэтыя дні краіна адзначае свята незалежнасці і адраджэння. У гэтыя дні краіна адзначае свята незалежнасці і адраджэння. У гэтыя дні краіна адзначае свята незалежнасці і адраджэння.

У гэтыя дні краіна адзначае свята незалежнасці і адраджэння. У гэтыя дні краіна адзначае свята незалежнасці і адраджэння. У гэтыя дні краіна адзначае свята незалежнасці і адраджэння.

У гэтыя дні краіна адзначае свята незалежнасці і адраджэння. У гэтыя дні краіна адзначае свята незалежнасці і адраджэння. У гэтыя дні краіна адзначае свята незалежнасці і адраджэння.

У гэтыя дні краіна адзначае свята незалежнасці і адраджэння. У гэтыя дні краіна адзначае свята незалежнасці і адраджэння. У гэтыя дні краіна адзначае свята незалежнасці і адраджэння.

У гэтыя дні краіна адзначае свята незалежнасці і адраджэння. У гэтыя дні краіна адзначае свята незалежнасці і адраджэння. У гэтыя дні краіна адзначае свята незалежнасці і адраджэння.

У гэтыя дні краіна адзначае свята незалежнасці і адраджэння. У гэтыя дні краіна адзначае свята незалежнасці і адраджэння. У гэтыя дні краіна адзначае свята незалежнасці і адраджэння.

Хваля новага звароту да народнай творчасці захоплівае цяпер не толькі музыкантаў. Гэты працэс характэрны для ўсяго шматнацыянальнага свежэга мастацтва. Сёння нацыянальна-усеагульнае цікавасце да нацыянальнай старажытнасці, да помнікаў мастацтва далёкага мінулага, да адроджаных народных мастацтваў прамыслаў. У свежых музыкантаў, выхаваных на традыцыйнай класічнай музыцы, цікавасце да народнай песні ніколі не ўтрачвалася, а за апошнія гады прыкметна вырасла і, галоўнае, стала больш жывой і актыўнай. Яна расце ў масе слухачоў і ў кампазітараў, сярэд выканаўцаў і ў асяроддзі музыкантаў.

Пачалася новая сустрэча з народнай песняй, сустрэча не першая, але самая неспрадыная і шырокая. У гэтую сустрэчу, адчуваючы вялікую аднадушнасць, творчыя саюзы ЦК камсамола. У радыё і тэлепраграмах фальклорныя перадачы займаюць прыкметнае месца. І найбольшым поспехам карыстаюцца тыя, якія заснаваны на сапраўдных гучанні народнай песні, на «палівых» запісах.

На новым узроўні цяпер адраджаецца традыцыйны публічны музычна-эстраграфічны канцэрт, некалькі вельмі папулярных у Расіі. У гэтым сезоне, напрыклад, прайшлі ў Маскве канцэрты народных спевакоў, зарожаных Саюзам кампазітараў з розных рускіх абласцей. Іх выступленні мелі сенсацыйны поспех і аказалі, несумнінна, глыбокае ўздзеянне на кампазітарскую аўдыторыю.

Успрыняцце народнай песні з вуснаў ле твораў—заўсёды ў нейкай меры пераадрэжэнне. Выкананне песні народным спеваком—гэта не мастацкае адраджэнне, яно заўсёды мае элемент навіны, выклікае ў слухача ўражанне свежасці і адчуванне неспрадынага творчага саўздзеяння. Цяпер, пасля доўгага гадоў «хрэстаматычнага» стаўлення да фальклору, эфект навіны, які заўсёды бездарна дзейнічае, успрымаецца асабліва востра. Многім здавалася, што ў наш час, час імклівай змен, фальклор асуджаны, што ён глухіе і камяніе, што вытані яго пераадрэжэнне. Але народна-песняныя традыцыі жывыя і пераадрэжэнне—гэта ўсведамленне гэтага простага факта раўназначна адкрыццю. Фальклор не толькі жывы, але і жыццёва неабходны для руху наперад музычнай культуры: яго традыцыі, і нават архаічныя нечаканна змяняюцца з творчымі пошукамі разведчыкаў новага ў мастацтве.

За апошнія дзесяцігоддзе сацыялістычна-дэмакратычна-пашырэння пашырэння. Для кампазітараў гэта быў актывізацыя пошукаў, асаўення новых тэхнічных прыёмаў. Але новая «этаналогія»—толькі адзін бок сапраўднага творчага прагрэсу. Другі, і ў канчатковым выніку рашучы, заключаецца ў пошуках новага зместу, новай жывой, сучаснай інтанацыі. Авадаўшы навінейшымі тэхнічнымі прыёмамі, многія кампазітары імкнуцца да ўзмацнення сваіх наліянальных інтанацыйных навінаў. Дзе, як не ў жывых крыніцах народнай песні, могуць знайсці тэту ўрастаючую інтанацыйную смагу?

Паварот да народнай песні характэрны для кампазітараў усіх пакаленняў—і для моладзі, і для «ветэранаў». Дастаткова назваць прасякнутае былінымі інтанацыйнымі «Пакарэнне смерцю Сцяпана Разіна» Штаскоўскага або «Хурскія песні» Сьвірдава. У апошнія гады пачаліся новыя прыпынкі народнай песні, і попыт кампазітараў можа быць задаволены ілюстрацыяй вядомай колькасцю новых фальклорных матэрыялаў, апублікаваных у многіх цудоўных зборніках. Але кампазітары не задавальняюцца толькі гатовымі запісамі, а імкнуцца самі ашукаць у стыхію народнай музыкі, уздэльваючы ў фальклорных экспедыцыях. Невыпадка прыкладам для моладзі становіцца цяпер жыццё і творчасць такіх музыкантаў, як Бела Бартак—вядомы кампазітар і выдатны даследчык фальклору.

Часцей, чым калінебудзь, звартаецца цяпер паэзія да фальклору ўсё без выключэння музыкантаў—і гісторыі, і тэатры. Народная песня—сама жывая гісторыя, непаўнае аддзяленне старажытнасці і навіны. Музыкальна-жывы народ можа расказаць многае ўважліваму даследчыку аб першых кроках музычнага мастацтва, аб яго перадгісторыі. Тэатры, якія вывучаюць складаныя праблемы музычнай мовы, знаходзяць у народнай песні каштоўны матэрыял для вывучэння законаў мелодычнага мыслення, фарміравання ладавага і рытмічнага бакоў мелодыі. Толькі фальклор можа даць ключ да праблемы нацыянальнай своеаблівасці. Тое, што народ робіць у штодзённым музычным быццё, часам яшчэ застаецца загадкай для музыкантаў-прафесіяналаў. У гэтым сэнсе народная творчасць і сёння аганяе музычную навуку. Таму маюць рацыю фалькларысты, якія выступаюць перад дзецьмі музычнай культуры лозунг: «Наперад, да народнай песні!»

Нябачаны раней размах набыла збралінная дзейнасць. Штогод падрыхтоўваюцца дзесяткі фальклорных экспедыцыяў, сотні студэнтаў неіраўноўна за песнямі ў розныя куткі вядомай краіны. Пастаянна расце прыток новых мастацтваў.

Шырокая сувязь з іншымі навукамі, безумоўна, прынясе карысць не толькі фалькларыстам. Незамынамы матэрыял можа даць музычна-фалькларыстыка гісторыкам і філалагам, этнографам і сацыялагам, псіхологам і фізіялагам. Выкарыстоўваючы дзёсныя фалькларысты, можна па-новаму падсвятліць, напрыклад, да асобных праблем вершазнаўства і моўнай інтанацыі, да пытанняў псіхалогіі творчасці.

У гэтыя дні краіна адзначае свята незалежнасці і адраджэння. У гэтыя дні краіна адзначае свята незалежнасці і адраджэння. У гэтыя дні краіна адзначае свята незалежнасці і адраджэння.

У гэтыя дні краіна адзначае свята незалежнасці і адраджэння. У гэтыя дні краіна адзначае свята незалежнасці і адраджэння. У гэтыя дні краіна адзначае свята незалежнасці і адраджэння.

У гэтыя дні краіна адзначае свята незалежнасці і адраджэння. У гэтыя дні краіна адзначае свята незалежнасці і адраджэння. У гэтыя дні краіна адзначае свята незалежнасці і адраджэння.

У гэтыя дні краіна адзначае свята незалежнасці і адраджэння. У гэтыя дні краіна адзначае свята незалежнасці і адраджэння. У гэтыя дні краіна адзначае свята незалежнасці і адраджэння.

У гэтыя дні краіна адзначае свята незалежнасці і адраджэння. У гэтыя дні краіна адзначае свята незалежнасці і адраджэння. У гэтыя дні краіна адзначае свята незалежнасці і адраджэння.

тэрыялаў, у творы і навуковы ўчытак уключаюцца новыя пласты фальклору, уцягваюцца ўсё новыя, раней мала вывучаныя галіны і нават цэлыя культуры. І гэта не простае накопленне матэрыялаў. Этаналогія застаецца задачай—надышоў час глыбокага вывучэння аснов народнага музычнага мыслення, час шырокага абнаўлення. Музыкальна-фалькларыстыка становіцца якасна іншай. Уступішы ў другое стагоддзе свайго існавання, яна перажывае другую маладосць.

Абагульняючы даследаванні спрабаваў рабіць і раней, але яны, у асноўным, не выходзілі за межы асобных музычных культур. Паглыбленае вывучэнне кожнай нацыянальнай культуры паранейшымі заканаў сацыяльна-фалькларыстыкі. Але цяпер ствараюцца ўмовы і для шырокага міжнацыянальнага абнаўлення, для новага вырашэння праблем фальклору з выкарыстаннем дасягненняў усёго сучаснага музычнага мастацтва і дзёсных іншых навуц.

Фальклорныя даследаванні ахопліваюць усё свежэе і разнастайнае, і тыя, якія маюць даўня фалькларыстычныя традыцыі (Украіна, Прыбалтыка, Закаўказзе), і якія параўнальна нядаўна прыступілі да асваення сваіх песняных багаццяў (Спадыя Азія).

Асабліва ўвага аддаецца «дэфіцытным» жанрам народнай песні, жанрам рэдкім і адыходзячым (эпас, працоўныя песні, абрадавы фальклор). Побач з гэтым вядуцца актывныя пошукі сучасных фальклорных песень, створаных народам за паўстагоддзя новага жыцця. І кожны год прыносіць новыя шынявы знаходкі. Летас, напрыклад, былі зроблены высока якасныя запісы паўночна-рускіх быліччэй, знойдзены Д. Башавым і запісаны экспедыцыяй, якой кіраваў малады фалькларыст Ю. Краўскаў. Пашыраюцца з гэтымі запісамі рытмы да выпуску фірма «Мелоды». Выпушчана пласціна з цудоўнымі запісамі рускага вяселья, зробленымі на Царскім вярсе Белага мора. Рыхтуюцца серыя пласцінак, прысвечаных песнянай культуры розных абласцей і вёсак, творчасці асобных выдатных народных спевакоў. Хутка, напрыклад, выйдзе ў свет «Песні сіла Астраладава» (Старадубскі раён Бранскай вобласці), «Песні Марыі Філігінай» (Іванаўская вобласць).

Дзякуючы пошукам маладых збралінцаў А. Баніа і І. Істоміна за апошнія гады гэтаму накіраванню ўважлівае ўвагу працоўных арцельных песень. Многія гады прывітаў зборніку народных інструментальных найгрышаў масквіч Б. Смірноў. Ленінградскія спецыялісты на чале з музыкантаў І. Вярковым апублікавалі ў 1963 годзе «Атлас музычных інструментаў народаў СССР», які ўключае апісанні 750 інструментаў 55 народаў.

Прыкметныя зручкі адбыліся і ў вывучэнні песнянага фальклору аўтаномных рэспублік Рэйскай Федэрацыі. Паспяхова вядуцца работы ў Татарыі, Бураціі, Комі АССР, з'явіліся цікавыя даследаванні карэльскай, асецінскай, тувінскай, удмурцкай, чувашскай, якуцкай музычных культур. Увагу фалькларыстаў усё больш прыцягваюць песні народаў Поўначы. У апошнія гады зроблены каштоўныя запісы фальклору чукчаў і эскимосаў, юкагітаў і нухачоў, неацэў і гетаў. Фалькларысты прыступілі да асваення неабсяжных прастораў Сібіры.

У многіх рэспубліках растуць свае нацыянальныя кадры збралінцаў і даследчыкаў музычнага фальклору—у фалькларыстыку ідзе новая амена агульнаму. У музычнай фалькларыстыцы наматэрацыя цяпер больш вузкая спецыялізацыя. Вывучаюцца свае пратэі-збралінны і тэатрычны даследчыкі, папулярныя тэатры і педагогі, унікае патрэба ў спецыялістах па музычнай дыялекталогіі і па народнаму інструментарыю, у гісторыках фальклору і яго бібліяграфіі.

Агульны інтарэс аб'ядноўваюць фалькларысты ў прадстаўніцтвах розных дакладных навуц. Так з'яўляецца неабходнасць выкарыстання ў апрацоўцы і даследаванні наапошняга вядомага песнянага матэрыялу метады статыстыкі і матэматычнай логікі, кібернетыкі, структуралізму і нават семіотыкі (цяпер пачынаюць спрабаваць знаваць і гэтыя метады). Разведку на стале з дакладнымі навукамі вядуць асобныя свежыя спецыялісты. У апошні час сталі, напрыклад, шырока вядомыя работы ў гэтым напрамку львоўскага фалькларыста В. Гамоўскага.

Шырокая сувязь з іншымі навукамі, безумоўна, прынясе карысць не толькі фалькларыстам. Незамынамы матэрыял можа даць музычна-фалькларыстыка гісторыкам і філалагам, этнографам і сацыялагам, псіхологам і фізіялагам. Выкарыстоўваючы дзёсныя фалькларысты, можна па-новаму падсвятліць, напрыклад, да асобных праблем вершазнаўства і моўнай інтанацыі, да пытанняў псіхалогіі творчасці.

У гэтыя дні краіна адзначае свята незалежнасці і адраджэння. У гэтыя дні краіна адзначае свята незалежнасці і адраджэння. У гэтыя дні краіна адзначае свята незалежнасці і адраджэння.

У гэтыя дні краіна адзначае свята незалежнасці і адраджэння. У гэтыя дні краіна адзначае свята незалежнасці і адраджэння. У гэтыя дні краіна адзначае свята незалежнасці і адраджэння.

У гэтыя дні краіна адзначае свята незалежнасці і адраджэння. У гэтыя дні краіна адзначае свята незалежнасці і адраджэння. У гэтыя дні краіна адзначае свята незалежнасці і адраджэння.

У гэтыя дні краіна адзначае свята незалежнасці і адраджэння. У гэтыя дні краіна адзначае свята незалежнасці і адраджэння. У гэтыя дні краіна адзначае свята незалежнасці і адраджэння.

У гэтыя дні краіна адзначае свята незалежнасці і адраджэння. У гэтыя дні краіна адзначае свята незалежнасці і адраджэння. У гэтыя дні краіна адзначае свята незалежнасці і адраджэння.

3 КИМ-КИМ, а з чыгункай муза сябрае. Я не ведаю, пра што яшчэ складзена столькі вершаў і песень. Хіба толькі пра каханне! Першае «а» ў гэтай спрэчцы сама Міхайла Іванавіч Глінка, які ў выкладку адкрыцця чыгункі Масква—Пецярбург напісаў сваю славетную «Полутную песню: «Дым столбом, кинит, дымится паровоз. Пестрота, разгуд, волнение, ожидание, нетерпение... Веселится и ликует весь народ, и быстрее, шибче вали поезд мчится в чистом поле...»

Ну, а потым пайшло і пайшло. Няма, здаецца, такога саўвечкага пазта або кампазітара, які не прывітаў бы чыгунцы хоць аднаго свайго твора... Я сяджу ў кабінце Гаўрылы Іванавіча Качыша і задаюся пытаннем, чаму так шанцае чыгунчэнікам, а не, скажам, гандлёвым работнікам ці будаўнікам? Ага, здагадаюся, раментыка далёкіх дарог... Тут табе і колы перастаюцца не ўсё ледзі, і паровоз пыткае, нібы жывая іста, і за акном вогняна можна тое-сёе убачыць... Так, раментыка...

У гэты самы момант дзверы адчыняюцца і ў кабінет паспешліва ўваходзіць пажылы мужчына. Гаўрыла Іванавіч, ратуйце! — гаворыць ён амаль з пераго, — на вас усё надзеі! Начальнік чыгункі знавіць нас. Госць аказваецца немеснікам міністра будаўніцтва.

НАШЫ ІНТЭРВ'Ю

БЯГУЦЬ, БЯГУЦЬ ПУЦІ-ДАРОГІ...

На пытанні карэспандэнта газеты «Літаратура і мастацтва» адказваюць начальнік Беларускай чыгункі Герой Сацыялістычнай Працы Г. І. Качыш і старшыня Дарпрафсажа М. С. Мурзін.

— Гаўрыла Іванавіч, калі вы не дасце нам дадаткова тысячу вагонаў для перавозкі пяску, мы загінем. Разумеете, загінем.
— Гаспадар кабінета хітравата ўсмехаецца і пачынае праглядаць нейкія паперы.
— Дык вы ж атрымалі ўжо дадатковыя вагоны.
— Менавіта трэба яшчэ тысячу!

Гаўрыла Іванавіч разгортвае яшчэ нейкую папку і, вынішы ліст паперы, павдае наведвальна.
— А чаму ў вас такія вялікія прасты вагоны? Так справа не пойдзе.
— Гаўрыла Іванавіч, у нас з гэтым намнога лепш, чым было летас. Стравеіся, націскаем! Я з вамі дваццаць гадоў працую, не падаваю!
— Абода бакі спрачаюцца з пераменным поспехам. Нарэшце, гаспадар кабінета гаворыць.

— Няхай будзе па-вашаму. Але даю дзесяць даўн выправаўнага тэрміну. Спраўцеся з разгрукі вагонаў, які зарэз у вас стаяць, — атрымаеце, што просіце.
— Добры! — немеснік міністра ўскокае з крэсла і з вольным «усяго вам добрага» выбягае з кабінета.
— А я кажу сабе: «Вось табе і раментыка...»
Гаўрыла Іванавіч стомлена прасідвае рукою па таары і ўсмехаецца:

— Такія нашы будні. Лега — час гарачы. Жыва — трэба вазіць хлеб. Будуць многа—таксама без нас не абыйдзецца. Ну, і эню-такі пара адпачуна, летняя — хто за горад адпачывае, хто з вёскі на базар з гароднінай і садавінай... Адно слова — час «пкі». У нядзелью толькі на лініі «Мінск—Аляхавічы» мы пускваем па 50 пар электрапоездаў.

— Успамінаю, што калі ішоў да начальніка чыгункі, меў на ўвазе не забыць спытаць у яго, як чыгунчэнікі пераносяць канкурэнцыю авіяцыі.
— Авіяцыя! — Гаўрыла Іванавіч смяецца. — Няхай яна перавозіць хоць утры больш пасажыраў і грузоў — толькі дзякуй скажам. І аўтамабілістам таксама. Сёння ў рэспубліцы на долю чыгункі прыходзіць восемдзесяць працэнтаў усіх грузавых і паловіна пасажырскіх перавозак. На чыгунцы гэта ў чатыры разы танней, чым, скажам, на аўтамабілі. Вось вамі маленкі прыклад. Есць у Барысева макаронная фабрыка. Дык вось прадукцыю гэтай фабрыкі дэстаўляюць у Мінск толькі па чыгунцы, хоць адлегласць тут невялікая. Мы павітаем ў таварышу, чаму б вам не перавозіць макароні на аўтамабілі? — адзін раз згэруўць на фабрыку і імчы да месца прызначэння. А тут спачатку нагрукі на месцы, потым разгрукі на станцыі, згэруўць ў вагоны, а ў Мінску эню-такі такія ж працэдурі... Не, кежучэ, усё роўна па чыгунцы нам выгадней.

— Якая зарэз працягласць чыгунчэніцкай ліній у рэспубліцы?
— Пяць тысяч кіламетраў. Больш палавіны з іх пабудавана за гады Савецкай улады. Але ж хіба справа толькі ў кіламетрах? Сённяшняя чыгунка — гэта зусім не тое, што было неадзак Аічыннай вайны. Даўно «адмелілізаваны» маламугунныя перавозы, драўляныя двухвосевыя вагоны, вятэвая вузрж, каляя з лёгкімі раймакі. Хто памятае — гадоў трыццаць назад максімальная хуткасць на чыгунцы была сорак-пяцьдзесяць кіламетраў у гадзіну. І гэта здавалася дасягненнем. А сёння на лініі Масква—Брэст пасажырскія поезды ідуць з хуткасцю 140 кіламетраў у гадзіну.

[Заканчэнне на 4-й стар.]

Кажучэ, што камсамолка Рыта Ражанская прадае радыёпрыёмнікі, тэлевізары, фотатапараты з далатан. А далатан гэты — усмешка. Мабыць таму ля яе прылаўкі заўсёды шмат пакупнікоў. І заўсёды шмат добрых шчырных парадаў, памаганню.

І нам прыняма павадзіць адрас гэтага ветлівага прадаўца: горад Вабрыск, прамафарны магазін № 53, аддзел культавараў. Калі будзеце ў Вабрыску, завітайце ў магазін, Рыта дапаможа вам выбраць пакупку і падоўчыць светлую усмешку.

Фота В. АНДРЭВА.

ДА ТРАДЫЦЫЙНАГА ДНЯ АДПАЧЫНКА — НЯДЗЕЛЯ ПЛЮС СУБОТА

— Нядзелю пачаў больш сур'ёзна паўстаць пытанне аб адпачынку, аб яго арганізацыі. Напэўна, надышоў час трыгоўна зняцця вывучэннем праблемы волнага часу—бо яна, гэтая праблема, існуе. Цяжка прадугледзець усё клопаты выхаднога дня. Але нехта ж павінен і пра гэта дбаць, і гэтым цікавіцца, ствараць умовы для культурнага адпачынку працоўных.

Улетку гамілячана едучы на Сож—у Кліені, Чонкі, Баравую. Многія адпачываюць у парку або на левабярэжных пляжы. Цэнтральны пляж. Тут можна купіць газету, з'есці шашлык, выпіць вады, узліць напратак шэраў, раскладуць або вясельныя тэніс. Тут ёсць месца купання для дзяцей, прычалы для лодак, грэбкі. Тут сервіс, якому могуць пазабыдзецца і паўднёвыя курорты.

Прадзеем трохі далей — Пралетарскі луг (гэта таксама ў межах горада). Традыцыйнае месца адпачынку. На падліках адзінага пракратнага пункта, арганізаванага Палацам культуры Імя Леніна, у дзень тут бывае некалькі тысяч чалавек. Дарчы, усё патрэбнае тут выданы бясплатна і ў залог нічога не патрабуе. Загядчык культурпалаткі сказаў мне, што за дзесяць гадоў работы толькі адзін раз не вярнулі гаман — нехта, відаць, проста паленаваўся адважцаў ад дрэваў, даўлася самому загядчыку складзіць на яго. Буфет, праўда, прыядае сады не кожны дзень і ўстаю на некалькі гадзін.

Лічы дзевяці мінут уверх па рацэ — Кліені. Кожныя паўгадзіны да прычала падыходзіць перапоўненыя цаплаходы. Каля дэбаркадара — адзіна прадуктовага палатка. Чарга. Непрыняма цёплы ліманад, тлустая каўбаса, ліпкія цукеркі... На гэтым сервіс канчаецца.

А людзі едучы у Кліені. Чаму? Бо тут чысты лес ішчасліва суседнічае з цудоўнымі пясчанымі пляжамі... На цаплаходзе я пазнаёміўся з настаўнікам Леанідам Камінскім. Ён гаворыць:

— Чытаў у газеце, што пад Гродна, на беразе Немана, пабудавалі палатачны гарадок і за невялікую плату прымаюць адпачываючых — на дзень, тыдзень або месяц. Зручна? Зручна! У нас тут, глядзіце, — луг, лес, пляжы. Ідальнае месца для такога гарадка... Што перахадзіце, не разумею...

Між іншым, прапаюў — пабудавана пясчанік, палатачны гарадок — я чуў многа: называлі сям'ямі дружныя і шаліўныя месцы, прыводзілі эканамічныя выкладкі. Відачэ, з пгам часу ўсё гэта будзе зроблена. А пакуль што толькі

СУБОТА ПЛЮС НЯДЗЕЛЯ

«Кастрычнік» некалькі кіламетраў... Але тут, на Рэчыцкай шашы, запіланана ўжо будаўніцтва Палаца культуры хімнаў.

Паступова парушаецца традыцыйная манополья цэнтра горада на месцы адпачынку — у розных раёнах Гомеля сёння ёсць парк, стадыён, кінатэатры, спартыўныя залы, бібліятэкі...

Але накінем рэчку. Алпачынак не толькі лес, пляж. Зробім суботню (калі хочаце — нядзельную) прагулку па Гомелі.

Што ж новага ўнесла пачынаючыся ў работу гомельскіх культаветустановаў? Палац культуры завода «Гомсельмаш» даўлася пераабраць рыскад занятай калектывай мастацкай самадзейнасці.

</

Сцена са спектакля «Узнятая цаліна». У ролях (злева направа): Андрэй Размітнава — артыст Р. Вільдан, Макара Нагульнова — артыст А. Качанюў.

Днямі на сцэне Беларускага дзяржаўнага тэатра оперы і балета мінчане сустраліся з героімі «Узнятай цаліны» Міхаіла Шолохава. Гэтым спектаклем пачаў свае гастролі ў сталіцы Беларусі Маскоўскі драматычны тэатр імя А. С. Пушкіна.

Трупа ўпершыню ў Мінску, але акцёры тэатра, многія з якіх здымаліся ў кіно, былі сустраць перад пачаткам прадстаўлення, які добрыя знаёмыя і жаданія гасці, апладысмантамі і кветкамі.

— Мы прадчуваем, колькі радасных творчых вечараў абяцаюць нам спектаклі тэатра, колькі выдатных акцёраў узрудаюць нас сваім талентам, — сказала Л. Александровская, якая вітала дарагіх гасцей ад імя тэатральнай грамадскасці і глядачоў. — Мы добра разумеем вашу творчае хваляванне і ад шчырага сэрца жадаем поспеху. Мы зробім усё, каб вы адчувалі сябе як дома.

Галоўны рэжысёр тэатра народны артыст РСФСР Б. Равенскіх падымаў за сэрцачную сустрачку і не ўтрымаўся ад слоў захаплення ў адрас Мінска:

— Я бачыў Мінск разбураны, у друзе і попеле, таму я і ўвёў наш калектыв у сваёй вельмі перамяненай — гэта сапраўды ўзрушае! І наша радаснае хваляванне мы хочам перадаць вам. Наша задача, — сказаў Б. Равенскіх, — працаваць да вашых сэрцаў. Мы разумеем, у якія вяршыні вы прыйшлі, у які незвычайны год вы сустраліся з вамі. Мы разумеем усю меру адзясціны, і хочам, каб у вас засталася добрае ўражанне ад нашых сустрач.

Б. Равенскіх гаворыць аб гісторыі стварэння спектакля «Узнятая цаліна». Сцэнічны варыянт па другой кнізе рамана належыць тэатру. Пастаноўцы папярэднічалі роздум і сумненні.

— Міхаіл Шолохаў, — расказаў Б. Равенскіх, — сам сумняваўся. Як можна, гаворыць ён, ставіць, калі ўжо опера—ёсць, кіно—ёсць, балет—ёсць. А мы, адказваў я яму, — будзем рабіць па-свойму, так, як мы разумеем.

Робіць вынік — народжані ў нас спектакль, пастаўлены і сыграны як пэтычна трагедыя. — прызнанне, высокая ацэнка — вылучэнне спектакля на Дзяржаўную прэмію.

Пачынаецца спектакль. Пастаноўка яго належыць народнаму артысту РСФСР лаўрэату Дзяржаўнай прэміі Б. Равенскіх; мастак — заслужаны дзеяч мастацтваў РСФСР Е. Каваленка; кампазітар — лаўрэат дзяржаўнай прэміі СССР Д. Макраўсаў. У спектаклі прынялі ўдзел народная артыстка РСФСР Л. Антанюк, заслужаны артыст РСФСР Г. Янікоўскі, артысты Ю. Гарабэц, А. Качанюў, Н. Пракаповіч, Т. Лякіна, Н. Марчушына і іншыя. Першая сустрачка адбылася. Яна была радаснай. Спектакль цёпла прынялі глядацы. Жадаем нашым гасцям такога ж поспеху на ўвесь час гастролі.

Міхаіл Шолохаў, — расказаў Б. Равенскіх, — сам сумняваўся. Як можна, гаворыць ён, ставіць, калі ўжо опера—ёсць, кіно—ёсць, балет—ёсць. А мы, адказваў я яму, — будзем рабіць па-свойму, так, як мы разумеем.

Робіць вынік — народжані ў нас спектакль, пастаўлены і сыграны як пэтычна трагедыя. — прызнанне, высокая ацэнка — вылучэнне спектакля на Дзяржаўную прэмію.

Пачынаецца спектакль. Пастаноўка яго належыць народнаму артысту РСФСР лаўрэату Дзяржаўнай прэміі Б. Равенскіх; мастак — заслужаны дзеяч мастацтваў РСФСР Е. Каваленка; кампазітар — лаўрэат дзяржаўнай прэміі СССР Д. Макраўсаў. У спектаклі прынялі ўдзел народная артыстка РСФСР Л. Антанюк, заслужаны артыст РСФСР Г. Янікоўскі, артысты Ю. Гарабэц, А. Качанюў, Н. Пракаповіч, Т. Лякіна, Н. Марчушына і іншыя. Першая сустрачка адбылася. Яна была радаснай. Спектакль цёпла прынялі глядацы. Жадаем нашым гасцям такога ж поспеху на ўвесь час гастролі.

Міхаіл Шолохаў, — расказаў Б. Равенскіх, — сам сумняваўся. Як можна, гаворыць ён, ставіць, калі ўжо опера—ёсць, кіно—ёсць, балет—ёсць. А мы, адказваў я яму, — будзем рабіць па-свойму, так, як мы разумеем.

Робіць вынік — народжані ў нас спектакль, пастаўлены і сыграны як пэтычна трагедыя. — прызнанне, высокая ацэнка — вылучэнне спектакля на Дзяржаўную прэмію.

Пачынаецца спектакль. Пастаноўка яго належыць народнаму артысту РСФСР лаўрэату Дзяржаўнай прэміі Б. Равенскіх; мастак — заслужаны дзеяч мастацтваў РСФСР Е. Каваленка; кампазітар — лаўрэат дзяржаўнай прэміі СССР Д. Макраўсаў. У спектаклі прынялі ўдзел народная артыстка РСФСР Л. Антанюк, заслужаны артыст РСФСР Г. Янікоўскі, артысты Ю. Гарабэц, А. Качанюў, Н. Пракаповіч, Т. Лякіна, Н. Марчушына і іншыя. Першая сустрачка адбылася. Яна была радаснай. Спектакль цёпла прынялі глядацы. Жадаем нашым гасцям такога ж поспеху на ўвесь час гастролі.

Міхаіл Шолохаў, — расказаў Б. Равенскіх, — сам сумняваўся. Як можна, гаворыць ён, ставіць, калі ўжо опера—ёсць, кіно—ёсць, балет—ёсць. А мы, адказваў я яму, — будзем рабіць па-свойму, так, як мы разумеем.

Робіць вынік — народжані ў нас спектакль, пастаўлены і сыграны як пэтычна трагедыя. — прызнанне, высокая ацэнка — вылучэнне спектакля на Дзяржаўную прэмію.

Пачынаецца спектакль. Пастаноўка яго належыць народнаму артысту РСФСР лаўрэату Дзяржаўнай прэміі Б. Равенскіх; мастак — заслужаны дзеяч мастацтваў РСФСР Е. Каваленка; кампазітар — лаўрэат дзяржаўнай прэміі СССР Д. Макраўсаў. У спектаклі прынялі ўдзел народная артыстка РСФСР Л. Антанюк, заслужаны артыст РСФСР Г. Янікоўскі, артысты Ю. Гарабэц, А. Качанюў, Н. Пракаповіч, Т. Лякіна, Н. Марчушына і іншыя. Першая сустрачка адбылася. Яна была радаснай. Спектакль цёпла прынялі глядацы. Жадаем нашым гасцям такога ж поспеху на ўвесь час гастролі.

Міхаіл Шолохаў, — расказаў Б. Равенскіх, — сам сумняваўся. Як можна, гаворыць ён, ставіць, калі ўжо опера—ёсць, кіно—ёсць, балет—ёсць. А мы, адказваў я яму, — будзем рабіць па-свойму, так, як мы разумеем.

Робіць вынік — народжані ў нас спектакль, пастаўлены і сыграны як пэтычна трагедыя. — прызнанне, высокая ацэнка — вылучэнне спектакля на Дзяржаўную прэмію.

Пачынаецца спектакль. Пастаноўка яго належыць народнаму артысту РСФСР лаўрэату Дзяржаўнай прэміі Б. Равенскіх; мастак — заслужаны дзеяч мастацтваў РСФСР Е. Каваленка; кампазітар — лаўрэат дзяржаўнай прэміі СССР Д. Макраўсаў. У спектаклі прынялі ўдзел народная артыстка РСФСР Л. Антанюк, заслужаны артыст РСФСР Г. Янікоўскі, артысты Ю. Гарабэц, А. Качанюў, Н. Пракаповіч, Т. Лякіна, Н. Марчушына і іншыя. Першая сустрачка адбылася. Яна была радаснай. Спектакль цёпла прынялі глядацы. Жадаем нашым гасцям такога ж поспеху на ўвесь час гастролі.

Міхаіл Шолохаў, — расказаў Б. Равенскіх, — сам сумняваўся. Як можна, гаворыць ён, ставіць, калі ўжо опера—ёсць, кіно—ёсць, балет—ёсць. А мы, адказваў я яму, — будзем рабіць па-свойму, так, як мы разумеем.

Робіць вынік — народжані ў нас спектакль, пастаўлены і сыграны як пэтычна трагедыя. — прызнанне, высокая ацэнка — вылучэнне спектакля на Дзяржаўную прэмію.

Пачынаецца спектакль. Пастаноўка яго належыць народнаму артысту РСФСР лаўрэату Дзяржаўнай прэміі Б. Равенскіх; мастак — заслужаны дзеяч мастацтваў РСФСР Е. Каваленка; кампазітар — лаўрэат дзяржаўнай прэміі СССР Д. Макраўсаў. У спектаклі прынялі ўдзел народная артыстка РСФСР Л. Антанюк, заслужаны артыст РСФСР Г. Янікоўскі, артысты Ю. Гарабэц, А. Качанюў, Н. Пракаповіч, Т. Лякіна, Н. Марчушына і іншыя. Першая сустрачка адбылася. Яна была радаснай. Спектакль цёпла прынялі глядацы. Жадаем нашым гасцям такога ж поспеху на ўвесь час гастролі.

Міхаіл Шолохаў, — расказаў Б. Равенскіх, — сам сумняваўся. Як можна, гаворыць ён, ставіць, калі ўжо опера—ёсць, кіно—ёсць, балет—ёсць. А мы, адказваў я яму, — будзем рабіць па-свойму, так, як мы разумеем.

Робіць вынік — народжані ў нас спектакль, пастаўлены і сыграны як пэтычна трагедыя. — прызнанне, высокая ацэнка — вылучэнне спектакля на Дзяржаўную прэмію.

Пачынаецца спектакль. Пастаноўка яго належыць народнаму артысту РСФСР лаўрэату Дзяржаўнай прэміі Б. Равенскіх; мастак — заслужаны дзеяч мастацтваў РСФСР Е. Каваленка; кампазітар — лаўрэат дзяржаўнай прэміі СССР Д. Макраўсаў. У спектаклі прынялі ўдзел народная артыстка РСФСР Л. Антанюк, заслужаны артыст РСФСР Г. Янікоўскі, артысты Ю. Гарабэц, А. Качанюў, Н. Пракаповіч, Т. Лякіна, Н. Марчушына і іншыя. Першая сустрачка адбылася. Яна была радаснай. Спектакль цёпла прынялі глядацы. Жадаем нашым гасцям такога ж поспеху на ўвесь час гастролі.

Міхаіл Шолохаў, — расказаў Б. Равенскіх, — сам сумняваўся. Як можна, гаворыць ён, ставіць, калі ўжо опера—ёсць, кіно—ёсць, балет—ёсць. А мы, адказваў я яму, — будзем рабіць па-свойму, так, як мы разумеем.

ОРШЫ ПАТРЭБЕН КРАЯЗНАЎЧЫ МУЗЕЙ

Орша — адзін з самых старажытных гарадоў Беларусі. Нядаўна ёй споўнілася дзевяцісот год. Багата яе гісторыя, слаўныя яе рэвалюцыйныя традыцыі. Пара ўжо стварыць у Оршы, горадзе з амаль стотысячным насельніцтвам, краязнаўчы музей. Але... Куды толькі не звяртаўся па гэтым пытанню адзін з нашых лепшых краязнаўцаў, выкладчык гісторыі Георгій Рыгоравіч Трутко — і ў Міністэрства культуры, і ў гараўканком, і ў Віцебскі аблвыканком, і ў абласны краязнаўчы музей, — усюды яму адказвалі адно: дапамагчы не можам.

А між тым, у аршанскіх збралыніках накупіўся вялікі матэрыял па археалогіі, гісторыі роднага краю. Той жа Георгій Рыгоравіч кожны год вядзе школьнікаў па Аршаншчыне. У пасяроднім нарэзцы Пашана, што ў шасці кіламетрах ад Оршы, вучні знайшлі шкелет маманта. Яшчэ ў некаторых месцах — мамантавыя біўні і пазванкі. Знойдзены косці аднарогага насарота — жыхара далёкага неаліта. У калекцыі Трутко — замкі, сякера, касціны гарпуі з каменнага веку, бронзавыя, жалезныя, посуд, нажніцы з сярэдніх стагоддзяў, манеты еўрапейскіх краін, з якімі гандлявалі аршанскія купцы... Усё гэта Георгій Рыгоравіч з радасцю перадаў бы ў краязнаўчы музей. Але, паўтараем, музея ў нас няма.

Адзін з аргументаў тых, хто адмахваецца ад стварэння музея, — адсутнасць памяшкання. Але такое памяшканне ёсць. Гэта вельмі цікавы па сваёй архітэктуры сабор, пабудаваны ў XVII стагоддзі на беразе Аршанкі. Дарэчы, гэта амаль адзіны помнік старажытнасці, які больш-менш захаваўся. Праўда, ёсць небяспека, што яго могуць знішчыць, бо, мне здаецца, таго-сяго з кіраўнікоў горада мала цікавіць мінулае Оршы. Чым жа іншым вытлумачыць такі вопыт? У Оршы ёсць, правільней сказаць, былое старое замчышча — месца старажытнага паселішча нашых продкаў. Раней яно захоўвалася. А цяпер пахавана пад тоўстым пластам зямлі, якую зваюць з усю горада. А хто ведае, колькі б цікавага не толькі з гісторыі Оршы, а і наогул Беларусі тут знайшлі б, калі б зрабілі раскопкі.

Л. КАЛОДЗЕННЫ.

ТРЫ АРКЕСТРЫ — МАЛА

Я ўдзельнік усіх рэспубліканскіх аглядаў мастацкай самадзейнасці. На маіх вачах, калі можна так сказаць, выраслі многія калектывы і жанры самадзейнага мастацтва. На жаль, толькі адзін жанр адстае і сёння, гэта — цымбальныя аркестры. У чым жа прычына?

Да 1950 года ў нас не было цымбалаў з храматычным гукарадам. А зразумела, на самаробных цымбалах складаных музычных твораў не выканаеш. Цяпер, калі народны артыст БССР І. Жыновіч значна ўдасканаліў беларускія цымбальныя вынаўленчы мастацтва цымбалаў, стала лягчэй ствараць новыя аркестры. На гэтым інструменце можна хутка навучыцца іграць (той, хто ведае нотную граматыку, праз тры месяцы можа выканаць нескіла дзясяткі твораў).

Вось ужо 15 гадоў на сценах Мінска з'яўляюцца толькі тры цымбальныя калектывы — «Смаргонскі», Асповіцкі і з калгаса «Рассвет» Пастаўскага раёна. (Праўда, іншы раз выступалі сяброўныя ансамблі). Тры цымбальныя аркестры для рэспублікі — вельмі мала. Тым больш, што цымбальны — наш нацыянальны інструмент.

А. ДЗЯРУГА, заслужаны дзеяч культуры БССР.

ПАДТРЫМЛІВАЮ!

Прапацова Р. Казлоў і Буда-Кашалёўскага раёна аб выданні серыі невялікіх па аб'ёму кніжак, прысвечаных беларускаму тэатральнаму мастацтву («Літаратура і мастацтва» за 12 мал. г. г.), за слягоўвае ўсёй увагі і падтрымкі.

Такія кніжкі акажуць вялікую дапамогу настайнікам сельскіх школ, удзельнікам вясняной самадзейнасці. Змястоўны расказ пра ўдасканаленне таго ці іншага вобраза на сцэне, — ці не лепшы гэта «экзмімум» для аматараў, ці не першая ступенька ў цудоўны свет тэатральнага мастацтва. Зрэшты, і проста глядачам цікава знаёміцца з гісторыяй нашых тэатральных калектываў.

Выданне кніжак па беларускім тэатру будзе добрым падарункам аматарам мастацтва да 50-годдзя Савецкай ўлады.

В. ХІЛІМОНАУ, г. п. Мір.

ЗАПРУДЫ НА ШЛЯХУ ТВОРЧАСЦІ

Зараз у рэспубліцы 30 народных тэатраў. І кожны год іх становіцца ўсё больш. Базай, асновай будучых народных тэатраў з'яўляюцца аматарскія гурткі. Ад таго, які яны развіваюцца, творча растуць, у многім залежыць заўтрашні дзень самадзейнага тэатральнага мастацтва. На жаль, ёсць яшчэ шмат нявырашаных праблем, якія перашкаджаюць развіццю тэатральнай самадзейнасці.

Першае, на чым мне хацелася спытацца, — падрыхтоўка кіраўнікоў тэатральных калектываў. Чамусьці ўкраінацкі думка, што харавым ці танцавальным калектывам абавязкова павінен кіраваць чалавек, які скончыў хаця б спецыяльную студыю, а тут можа абы-хто. Напрыклад, у Буда-Кашалёўскім раёне шмат драматычных гурткоў, здольных выканаць. Але на аглядах яны паказваюць слабыя работы. Гурткі часцей за ўсё ўзнакавальваюць сельскія інтэлігентныя, энтузіясты, але ім не хапае спецыяльных ведаў, практычнага вопыту. І работа іх не дае часам жаданых вынікаў.

Пры Гомельскім абласным Доме народнай творчасці ўжо шмат гадоў працуюць курсы па падрыхтоўцы кіраўнікоў танцавальных і харавых калектываў. Пра кіраўнікоў жа драматычных гурткоў тут мала даюць.

Варта падумаць пра арганізацыю заочных курсаў, стварэнне факультэта грамадскіх прафесій пры Гомельскім педінстытуте, дзе будучыя настайнікі адначасова атрымалі б веды і практычныя навыкі ў кіраўніцтве самадзейнымі калектывамі.

Мяне, як рэжысёра народнага тэатра, хвалюе яшчэ адно пытанне — дапамога спецыяльнаму. Многія драматычныя гурткі і наш народны тэатр даюць чаканае сваіх ішчэраў з абласнога тэатра. Гомельскі тэатр дае нам і буфэтарню, і калі трэба, грымёра, але на гэтым дапамога канчаецца. А мы хочам больш цеснай творчай сувязі. Мы будзем рады бачыць артыстаў-прафесіяналаў на рэпетыцыях, пачуць іх кваліфікаваную перадачу. А яму неацэнную дапамогу яны маюць б эканамічна студыі пры народным тэатры!

Дарэчы, аб рабоце студыі, цяжкасці работы яе ў тым, што ў нас няма распрацаванай праграмы. Праграма яна не адпавядае спецыфічным асаблівасцям работы студыі пры народным тэатры, а іншая ў нас проста няма.

Цяпер пра вучобу рэжысёраў народных тэатраў. Хаць выкажаць свае меркаванні аб арганізацыі рэжысёрскіх семінараў. Чаго чакае ад семінара? Не толькі сустрачкі з майстрамі сцэны, не толькі лекцыі па тэатрычных пытаннях (хаця і гэта мае важнае значэнне ў нашай рабоце). Заўсёды хочацца даведацца, які працуе твой калега, які вырашаюцца ў яго калектыве розныя творчыя і арганізацыйныя пытанні.

Генадзь ПІКОУСКІ, рэжысёр народнага тэатра Гомельскага Палаца культуры імя Леніна.

Час краіны старонкі гэтай кнігі. Пажоўдліва, зашмалёванымі лісты, пацёртай вокладка. Інсценіроўка Ю. Гегузіна і І. Сулакова на раманы Мікалая Астроўскага «Як гартвалаас сталь», выпушчаная выдавецтвам «Мастацтва» ў 1940 годзе, цяпер стала каштоўным экспанатам партызанскага адрэса Дзяржаўнага музея гісторыі Вялікай Айчыннай вайны. Кнігу дастаў музей жыхар вёскі Палатрававічы Пінскага раёна Іосіф Раманавіч Дзюжурка.

У час вайны І. Дзюжурка быў у партызанскім адрэзе. Гэту кнігу ён выпадкова знайшоў у адной сельскай бібліятэцы, абрабаванай фашысцкімі акупантамі. Кніга-партызанка стала названым спадарожнікам народных месціўцаў. Яна пераходзіла з рук у рукі, ёю займаліся. А ў дні свят партызанскіх стаялі ўраўні з гэтай кнігаю на сцэне, абсталяванай пад шатамі некалькіх дрэў.

Недаўна І. Дзюжурка пайшоў на пенсію, жыве ў роднай вёсцы Палатрававічы. Доўгі час ён захоўваў дарэгу кнігу дома. І вось цяпер каштоўны экспанат назаўсёды «прапісаўся» ў музей.

3 ЮБІЛЕЕМ!

Заўтра спаўняецца 50 год крывізнаўцы А. С. Семіноўскаму. Праўленне Саюза пісьмennisнаў Беларусі накіраваў лоббару прыватна ў якім гаворыцца:

«Дарагі Антон Алксандравіч! Прыміце сардэчнае віншаванне ад Вашых таварышаў — беларускіх пісьмennisнаў у дзень Вашага 50-годдзя.

Каля дзевяці гадоў Вы плённа працуеце ў жанры літаратурнай крывізнаўцы. Вашы кнігі аб творчасці Якуба Коласа, Змітрака Вядулі, Кандрата Крапівы, аб беларускай драматургіі надыслаліся ў нашы літаратурныя ўдзелы і стварылі «Гісторыю беларускай савецкай літаратуры», артыкулы па асобных пытаннях развіцця літаратуры з'яўляюцца каштоўным укладам у нашу літаратуразнаўства.

Высокай ідэянасцю, глыбіння аналізу, добрай літаратурнай якасцю — адметныя рысы Вашай творчасці.

Мы таксама высокая цэннім Вашы выкладчыцкія і даследчыцкія дзейнасці ў Мінскім педагагічным інстытуте, дзе Вы прывітаеце моладзь павягу і любоў да роднай літаратуры. Ад усёй душы жадаем Вам, дарагі Антон Алксандравіч, добрага здароўя, доўгіх год жыцця, новых творчых поспехаў.

Рэдакцыя газеты «Літаратура і мастацтва» таксама віншуе юбіляра і жадае яму здароўя і творчых поспехаў.

Генадзь ПІКОУСКІ, рэжысёр народнага тэатра Гомельскага Палаца культуры імя Леніна.

НА ГАСТРОЛЬНЫХ МАРШРУТАХ

Дз. З. Падзіўкі ў г. Чаркасы вярнуўся калектыву Брэсцкага абласнога драматычнага тэатра імя Ленінскага камсамола Беларусі. Свае гастролі на зямлі братняй Украіны артысты традыцыйна пачалі «Брэсцкай крывізнаўцы» К. Гербартавіча.

З чацвертага жніўня тры групы тэатра адрэаляюцца ў гастрольныя паездкі па вобласці. Яны пакажуць на сценах раённых дамоў культуры і вясковых клубав «Сельскія перакрыжжы», «Зямельны чалавек» і іншыя спектаклі.

Жыжары Бранца прымаюць у сабе ў гэты час артыстаў Горкаўскага тэатра камедыі. Гастролі гаркаўчан пачаліся спектаклем «Год нараджэння» па п'есе У. Пакроўскага.

Другі тыдзень у Бранску гастролірае Магілёўскі абласны тэатр музычнай камедыі. Гастролі працягнуцца да 25 жніўня. Магілёўчане павябваюць таксама ў многіх раённых цэнтрах і вёсках вобласці.

Гледачы Бранска цёпла прынялі спектаклі «На сцяжынах», «Каралева прыгасіла», «Прычэпа цырыя», «Сільва», «Марціца».

Д. Палаўчора на Віцебшчыну выехала група Мінскага тэатра лілек. Гастролі працягнуцца да 25 жніўня. Магілёўчане павябваюць таксама ў многіх раённых цэнтрах і вёсках вобласці.

Другая група тэатра лілек пачала гастролі па Мінскай вобласці. Са спектаклем «Два майстры» артысты выступілі ў Ішаўскай, Салігорска, на сценах сельскіх клубав Салігорска, Любінскага, Старадарожскага і іншых раёнаў.

Д. Мы нядаўна вярнуліся з паездкі ў Тарнопальскую вобласць, — сказаў у гутарцы з карэспандэнтам «Літаратуры і мастацтва» дырэктар Гродзенскага абласнога драматычнага тэатра І. Міхалюк. Усебы беларускія артысты былі аказаным цёлым прыём.

Зараз калектыв тэатра закінвае выступленні перад каласнікам Гродзеншчыны. На сельскай сцэне ідуць спектаклі «Перабарожжа», «Вясельне падарожжа», «Бюро добрых паслужак». Усеае абодвоўца 120 наказаў.

Пасля гастролі ў Вілейню накіраваў Дзяржаўнага рускага драматычнага тэатра БССР імя М. Горкага рыхтоўца да прабы да сярэдніх верасня. Гледачам будучы пазнамы «Узнятая цаліна», «Вясельне падарожжа», «Бюро добрых паслужак».

Пасля гастролі ў Вілейню накіраваў Дзяржаўнага рускага драматычнага тэатра БССР імя М. Горкага рыхтоўца да прабы да сярэдніх верасня. Гледачам будучы пазнамы «Узнятая цаліна», «Вясельне падарожжа», «Бюро добрых паслужак».

Пасля гастролі ў Вілейню накіраваў Дзяржаўнага рускага драматычнага тэатра БССР імя М. Горкага рыхтоўца да прабы да сярэдніх верасня. Гледачам будучы пазнамы «Узнятая цаліна», «Вясельне падарожжа», «Бюро добрых паслужак».

СЯРОД тых, для каго тэатральнае мастацтва стае справай

жыцця, акцёр-ляльчын сусрацаецца даволі часта. Гэтая прафесія не азначае сёння дугараднай і само мастацтва тэатральнае лялек перастала быць непапулярным. Яно даказала сваю жыццяздольнасць.

Уладзіслаў Уласаў прыйшоў у ляльчын тэатр не адразу. У юнацтве ён марыў стаць спеваком. Паснаццэпадобным хлопцам прыйшоў у 1945 годзе ў Смаленскую філармонію. Але яму паралілі падарсці і прыйсці пазней. Пазней ён не прыйшоў, бо пачаў працаваць у тэатры лялек. Выдатны музычны слых і ваяканыя здольнасці спартываліся яму ў тэатры, з якім ён звязваў сваё жыццё.

Цяпер за пачынае ў акцёра больш янаццэпадобна працаваць. За гэты час сыграныя ролі ў амаль паўсотні спектаклях, створана да сотні мастацкіх вобразаў. Гэды найбольшага плёну ў акцёра прыпадаюць на час працы ў Дзяржаўным тэатры лялек БССР (да 1956 года ён працаваў у Смаленскім тэатры лялек).

У. Уласаў акцёр надзвычай

Уласаў. Вядома, тая нечуваная дзёржасць магла з'явіцца ў Ямелі ад усведамлення сваёй сілы. Першае правіленне яе ўжо добра адчуваецца ў сустрацы Ямелі з царскім Іштасам, якая адбываецца ў лесе. Каб спыніць галазінае царскага служкі, Ямелі звяртае на сябе яго ўвагу, абавязваючы яго «падуліма». Царскі служкі ў сваю чаргу называе Ямелю «дурнем».

Уласаў па-майстэрску валодае словам на сцэне. Яго героі заўсёды нясуць другі план падтэкст ролі. Любіць акцёр іграць сцэны, у якіх няма ніводнага слова. Многія яго ролі запамінаюць паўзамі, у якіх лялька працягвае арганічна жыць на сцэне ў вобразе. Такія моманты акцёр дэталёва распрацоўвае па ўнутранай лініі і лагічна апраўдавае паводзінамі лялькі на шырме. Вось як іграе такую паўзу акцёр у гэтым спектаклі. Пасля абразы Глашатава Ямелі пера

НА ЦІХІМ ВОЗЕРАХ

У мінулую суботу мы убачылі новы тэлевізійны мастацкі фільм «Запруда», створаны на нашай беларускай студыі. Перш чым трапіць на экран, фільм дамаганяўся на двух фестывалях, дзе атрымаў станоўчыя ацэнкі і быў адзначаны дыпламамі.

У аснову сцэнарыя пакладзена апаваданне Ю. Нагібіна «На ціхіх возерах». Дзеянне адбываецца ў прыазёрным беларускім паселку, дзе людзі з пакалення ў пакаленне займаюцца наліскімі рыбакімі прыгожымі.

Асноўная дэбюта прымала — вугор. Незвычайна паводзіны гэтай рыбакі, якая для нерастурбаванасці ішла праз Балтыку і Атлантычныя акіяны да далёкага Саргасова мора, а потым вяртаецца назад, выкідаючы пастаяннае здолленне і нават паціваецца рыбакю. Але знаходзяцца два чалавекі, якія ў імя ўласнага дабрабыту гатовы выштурб супроць законаў прыроды, гатовы загубіць навакол'е ўсё жывое.

Адзіны з іх — дырэктар рыбгаса Чучукала — хоча загарэцца вуграм вышце з возера. Апраду павялічыўшы ўлоў, ён мар-

нуе ўзняцца ўверх па службовай лесвіцы. Характар Чучукалы можна было вырашыць прамалінейна, як узор адміністрацыйнай тупасці і недалячыванасці. Але артыст У. Карасёў (ён жа рэжысёр і адзін з аўтараў сцэнарыя) убачыў больш глыбокія пласты ў псіхалогіі гэтага персанажа. Вядома, Чучукала разумее небяспеку сваёй зацэп, але перспектыва «вылучэння» настолькі заманліва, што ён гатовы дзеяць гэтага ажываеца ўсім.

Нам невядома далейшы лёс Чучукалы — ён за межамі фільма, але яго лёгка ўгадаць: прысуц, на якім такія людзі паабудзіцца праца зацікаваць, выносіцца самім жодым апаваданнем. Больш складаны і творчы цяжка шлях праходзіць другі персанаж, уласна навучнік, герой фільма — Валькоў (артыст Ю. Саранцаў). Гэта добры чалавек, які выдурэ ў пошуках выпадковага, але ладнага заробку, гаварыць, ігуць, у нечым шчодры, у нечым прыніжаны. Ён бярыцца за любую работу, лёгка заводзіць часовую сям'ю і жыве, не задумваючыся — сёння — тут, заўтра — там.

За добры куш Валькоў згаджаецца пабудаваць плаціну і зрабіць гэта хутка і спора. У бурны і звар'яцелы ноч, калі вугор шалёна рвуцца з возера і натыкаецца на перапоўнены, у нямыя часы адбываецца карніны пералом у характары Валькова, і ўсё для тым наступнае развіццё фільма.

Валькоў сам разбурае вынік сваёй работы, адрываючы свабодную дарогу вуграм.

Апаваданне Ю. Нагібіна зацэп навіта пастаючынаў і сваёй гуманістычнай ідэяй, і багатымі магчымасцямі ў паназе жыцця беларускіх рыбакоў.

Сцэнарыі, створаны сумесна У. Карасёвым і Ю. Нагібіным, захавалі ўсю канву і атмасферу апавадання, унёс шмат новага ў распрацоўку некаторых сцэн.

Рэжысёр прыцягнуў да ўдзелу ў фільме мастакоў жывапіс, і ў карціне часам б'яцца цяжка вызначыць, які вобраз створаны прафесійнымі мастакамі, а які самаробным.

Сказанае трэба лічыць пахвалю ацэнкам С. Крывану (Ігнат), М. Гавядзінаву (Андрэй), Р. Філіпаву (Уладзіслаў) і амаль усім актёрам, занятым у эпізодзе.

Вяртаючыся да выканання галоўнай ролі артыстам Ю. Саранцавым, трэба сказаць, што ён здолеў вырашыць вельмі складаную задачу. Сутнасць яе

ў тым, што да самага фіналу вобраз развіваецца па дзюх паралельных ліній. Адмоўныя рысы ў характары Валькова як быццам арганізаваны, але ацэба іх паабудзіла свайго героя і сімвалічныя рысы, больш таго, мы бачым, як напаліваюцца ў ім сілы для арганічнага ўзрыву, пратэсту ў фінале апавадання.

На жаль, фільм, заключаны сцэнарыя на плаціне менш удалася пастаючынаў. Няма агульнага эравага арыенціра. Калі Валькоў са злосцю кідае ў ваду вугор, што пабуць на беразе, не зразумела, памагае ён ім ці перашкаджае. Пералом у душы Валькова становіцца відэавочным толькі ў апошніх кадрах, калі ён разбурае запруду. Глядач, на жаль, не паспявае зафіксаваць і канцоўку фільма — з'яўленне Алёны.

Вядома, што тэхнічны і пастаючынаў магчымасці для фільмаў тэлебачання пакуль значна ўстапуць магчымасці кінастудыі. Наглядзіцца на гэта, рад сцэн (расстаны, адпачынак рыбакоў і інш.) зроблены на добрым прафесійнальным узроўні. Тут неглыба адзначыць работу апэратураў А. Мішолы, В. Акуліна, Л. Броўтмана.

Фільм запамінаецца, і гэта лепшая пахвала рабоце ўсёй групы.

Б. ВІШКАРОЎ.

ГУМАР НАШЫХ СЯБРОЎ АФАРЫЗМЫ

Чуныя цызыер адшукае нелаяльныя выразы нават у пантыміме.

Фантазія — гэта нешта такое, што не можа змясціцца ва ўяўленні некаторых людзей.

Праўда нагадвае цыбулю: той, хто хоча садраць з яе лупіну, павінен заліпаць!

У школе жыцця нельга вучыцца заочно.

Сёння ў кожнай другой сям'і ёсць тэлевізар. З гэтых прычынаў ёй няма аб чым гаварыць з першай сям'ёй.

Найбольшай слабасцю аратара былі яго моцныя словы.

Ніхто не разумее, што тоіцца за яго словамі; нават ён сам.

Працу любіць паланічна. Не адважваўся нават да яе дакрануцца.

Самахвалства выклікае агіду. Самакрытыка — чэсем таксама.

Калі не мог разануць па жывому, дык прынамсі рэзэў па мёртвым.

Быў недалёка ад праўды, толькі стаў да яе спіноў.

Найчасцей мы называем дурнямі тых, хто здолеў дасягнуць большага, чым мы.

Аўтар, які сочыць за модай, павінен быць стаць краўцом, а не пісьменнікам.

Многія думаюць, што яны дасканалы, бо не падаюцца ў дасканаленне.

«Мы ўдкі людзі», — гаворым мы ў тых выпадках, калі паступаем не па людска.

Не старейшы рабіць добра! Вам прыйдзеца такіх учынікі абгрунтоўваць.

І нелюды колюцца. Але не выдуюць гэта за сатыру.

Калі вы не моцныя ў практыцы, не адчайвайцеся. Яшчэ ёсць магчымасць вызначыцца ў тэорыі.

Ён быў пятым колам у каласынцы, але інструкцыі не дазвалялі выздацца без запаснага кола.

Час ад часу трэба добра правярываць і атмасферу ўзаемнага даверу.

Бяда, калі сатырычны часопіс пачынае канкураваць у сур'язнасці са штотдзёнай прэсай.

Танны аптызізм... А як багата жывецца сям'ю-тэму за яго кошты!

І лішнія людзі маюць сваіх класікаў.

Калі б кожны атрымаў усё, чаго хоча, на свеце нікога нікому не засталася б.

Вечнай незадоволенасцю можна альбо дамагчыся таго, чаго хочаце, альбо страціць і тое, што маецца...

Многа грошай ужо выдзелена на тое, чаго за грошы дасягнуць нельга.

Хоча прырода найвялікшых мастак, але сучасныя мадэрністы яе, дзякаваць богу, пераймаць не можа!

Існуе тры катэгорыі людзей: галодныя, сытыя і не-насытыя.

Хоча пратэжыя вымерла, але пакінула нам добра забяспечаных дзяцей.

Студэнтка эканамічнага інстытута кінула вучобу і стала мадэстарой. Але ранейшыя сціпнасці не закінула — на абодзе заўсёды аб'яўляла сярэдняю тэмпературу ўсіх пацыентаў палаты.

Ота ЯНКА

ЛОЦМАН У КНИЖНЫМ МОРЫ

Можна проста сказаць «бібліятэкар». А можна пацікавацца «лоцманам». Лоцман у кніжным моры. Такая прафесія ў Людмілы Савіцкай. Завідная прафесія. Кожны дзень падарожжы. У мядуры свет думак, вобразаў, пацікаў. А разам з ёю «падарожніцтва» сотні чытачоў Маргілеўскай абласной бібліятэкі імя Леніна.

Фота В. Андрэева.

У АДРАС МУЗЕЯ

Новымі экспанатамі і матэрыяламі папоўніў музей Ф. Э. Дзяржынскага, што ў гарадскім пасёлку Івянец. Надаўна з Адэсы ў падарунак музею ад калгаса імя Дзяржынскага Паваліўскага раёна, вышэйшага інжынера марскога вучылішча і абласнога ўпраўлення дзяржаўнага аэсплані быў прыганы макет цэпакода «Фелікс Дзяржынскі».

Па заказе музея беларускі мастак Ф. Брызаўскі напісаў карціну «Ф. Дзяржынскі адзінаццацігадова на вучобу ў Вільню ў 1887 годзе». Музей набыў таксама макет мазаліва паніраваўскага рына. Яго аўтар — мадэльны скульптар Р. Грыгар'ян.

Атрыманы шэраг наштоўных экспанатаў ад былых чыністаў, якія блізка ведалі Фелікса Эдмундавіча.

У новымі экспанатамі і матэрыяламі музей неўзабаве пазнамацца наведвальнікамі.

Бяскоў Б. Гарбатыва «Канстанцін Заспону» А. Маўзюна і г. д.

Далёка за межамі Беларусі вядома народная харавая капэла клуба станцыі Брэст, якой кіруе заслужаны артыст БССР М. Шчыц, народны ансамбль песні і танца Гомельскага Палаца культуры і іншыя калектывы. Іх цэпра прымалі ў Германскай Дэмакратычнай рэспубліцы, у Польшчы...

— Раскажыце, калі ласка, з чым беларускія чыгуначнікі сустракаюцца саўна 50-годдзе Савецкай улады і, наогул, пра зэўстрыны дзень чыгуначнікаў — з'яўраюцца я зноў да Гаўрылы Іванавіча Каца.

— За першае паўгоддзе п'яні перавазак перавіканымі ў прыватна-дзюна тэмакіламетрах на 6,9 працэнта. Значна зніжаны іх сабекошт. Мы атрымалі тры мільёны рублёў звышпазнавага даходу. Паўгадавы план пагрузкі ў тонах выкананы 22 чэрвеня. Усё гэта — дзякучы самададанай працы чыгуначнікаў. Назаву і такія лічбы. 59 бригадам правядоўкі вагонаў прысвоены званні бригад камуністычнай працы, а 1020 чалавек уадстоены ганаровага звання ўдараў камуністычнай працы.

Па ініцыятыве перадавых бригад у далніх, мясцовых і прыгарадных паяздах створаны 174 куткі бытавых паслуг, 91 даведанае бюро, 8 грамадскіх бібліятэк.

Восе каратка, што характарызуе нашу работу ў юбілейным годзе. Цяпер пра зэўстрыны дзень Беларускай чыгуначкі. У гэтай пцігодцы будзе завершаны перавад дарогі на цэпазонавую цягу. Павалічыцца працягласць чыгуначных ліній, па якіх пачнуць курсіраваць электрапаязды. Так, у 1969—1970 гадах будзе пераведзены на электрацягу прыгарады пасажырскага рух ад Мінска да Пухавіч. Немагчыма далейшае наступленне тэхнікі і на тых участках, якія звычайна па пасажыр не бачыць. На многіх вялікіх і малых станцыях на змену ручной, цяжкай працы стралячыкаў прыдзе электрычная централяцыя страляч. Новымі сучаснымі механізмамі будучы абсталявацца навія лакаматыўныя і вагонныя дэпо.

Я дзякую за ўвагу і ад імя газеты, ад імя яе чытачоў перадаю Гаўрылу Іванавічу вітаннаві з надыходзячым Днём чыгуначніка.

Ён дзякуе, дзякуе работнікам літаратуры і мастацтва за пастаянную ўвагу да людзей яго роднай прафесіі.

— Можна напісаць, — усміхаецца начальнік чыгуначкі, — мы чакаем новых твораў. Бо работа чыгуначніка такая, што ёсць у ёй заўсёды месца подзвігу.

М. ЗАМСКІ.

[Заканчэне. Пачатак на 1-й стар.]

БЯГУЦЬ, БЯГУЦЬ ПУЦІ-ДАРОГІ...

Адным словам, наша чыгунка зэрэз — гэта самая сучасная тэхніка — улада электрычнасці і аўтаматы. Гэта магучыя цэпазавы і электравозы. Адыходзяць у мінулае неват такія прафесіі, як стралячкі, пуцявы абходчыкі. Так што, вядзіць, адварэз з часам і прымаўчэз «Хто вінаваты? Стралачнікі» — усміхаецца Гаўрыла Іванавіч.

Зэрэз на многіх буйных станцыях устаноўлена рэліеўная электрыфікацыйнае кіраванне стралячкі.

Слухаю Гаўрылу Іванавіча і думаю пра тое, што гэты чалавек рэзкавае пра ўсё з такім веданнем справы не толькі таму, што займае высокую пасаду нечальніка чыгуначкі, а вядзіць, яшчэ і таму, што ўсё сьведоме жыццё яго звязана з чыгунай, і мала хто так вярэзна адчувае ўсё тэа змены, што адбыліся тут. Пачынаў сваю службу на чыгуначкі Гаўрыла Іванавіч у 1919 годзе ў Маргілеве вучнем тэлеграфіста. За 48 годў службы ён праёйшоў, як кажуць, усю ступень — быў і дэжурным па станцыі, дыспетчарам, начальнікам станцыі. Вайну сустраў начальнікам службы руху Заходняй чыгуначкі. У час вайны — намеснік уладнаважанага Наркамата шляхоў зносінаў Заходняга фронту. А з 1944 года — на пасаде, якую займае зэрэз.

— Клопатаў тады хапала, — гаворыць Гаўрыла Іванавіч, прыгадваючы вайну, — праз Беларусь ішло забеспячэнне войск, якія кіраваліся на Берлін, ды і па іншых напрамках. Так што Беларускай чыгуначнікам давялося во як працаваць... Але з усіх цяжкасцей, з усіх выпрабаваньняў яны выйшлі пераможцамі...

Дарэчы, якая зэрэз армія Беларускай чыгуначнікаў?

— Зэрэз ста тысяч чалавек.

— Вы, Гаўрыла Іванавіч, расказалі пра новую тэхніку на чыгуначкі. Вядзіць, гэтая тэхніка патрабуе і адпаведных кадраў.

— Бясспрэчна. Мы забеспячаны тэхнічна падрыхтаванымі людзьмі. Не чыгуначкі працуюць тысячы інжынераў, тэхнікаў і іншых спецыялістаў. І амаль усе яны, як кажуць, уласнай гадоўлі. У рэспубліцы — свой інстытут інжынераў чыгуначнага транспарту, які знаходзіцца ў Гомелі. Толькі ў ім зэрэз займаецца зэрэз тры тысяч чалавек. Тры тэхнікумы выпускаюць машыністаў лакаматыў, сувязістаў, электрыкаў, дэрэжысёрскіх майстроў. Працую дэрэжысёрскія тэхнічныя школы, дзе павышаюць кваліфікацыю сотні чыгуначнікаў. Ну, што яшчэ? Есць курсы, дзе рыхтуюць правядоўкі...

— Нават правядоўкі?

— А вы што думаете? Ад правядоўкі, якія абслугоўваюць паязды дальняга следавання і асабліва тэа, што ідуць за мяжу — а нашы Беларускай паязды ідуць зэрэз на Варшаву, на Берлін, Парыж, Лондан і г. д., — мы пагобаем сярэдняй адукацыі і нават веданню якасна-будзёнай замежнай мовы.

— Я пра гэта спытаўся таму, Гаўрыла Іванавіч, што мін, бывае, дэдуцкі ў час камандіроўкі бачыць правядоўкі, якія не толькі не ведоць замежнай мовы, але нават не маюць ўяўлення, як культурна абыходзіцца з пасажырам.

— Ну што ж, прымаю ваш папрок. І такія людзі ў нас яшчэ ёсць. Асабліва на прыгарадных паяздах.

— Так, на прыгарадных, — гаворыць ён, — наогул, мн дзеваць, што прыгараднае сувязь — не самае моцнае месца ў рабоце чыгуначкі.

— Я ўспамінаю, як нядаўна вяртаўся з Асіповіч у прыгарадны, або як яго яшчэ называюць, рабочым паязде. У вагоне былі нікмыця вокны, брудная падлога, такія ж

лаўкі. Ля мяне некалькі мужчын рэзалі ў карты, іншыя драмалі. Адным словам, абстаноўка не вельмі што... І так толькі правядзіць кожны дзень некалькі гады. Хіба нельга пра іх пакапаціцца. Як! Ну, хачэ б газеты і часопісы свежыя прынесці, радыёфікаваць вагоны.

— Справа ў тым, што ў нас не хапае ізычнаматэрыяльных вагонаў. Таму ў прыгарадных паяздах выкарыстоўвае старыя. Але і ў гэтай справе ёсць зэрэз да лепшага. Па ініцыятыве работнікаў Гомельскага аддзялення чыгуначкі ў рэспубліцы зэрэз створаны прыгарадныя фірмыныя паязды. Не ўчастку Гомель — Шчорск курсіраў паязд «Сож», Мінск — Стаўбыні — «Ракіта», Орша — Жлобін — «Юбілейны», Маргілеў — Сураж — «Днепр». Паязды гэтыя будоць камфортабельныя.

— А калі людзі мадэрнізаваны вакалы?

— Ну, вакалы ў нас нядрэнныя. Вазьміце ў Брэсце, Гомелі, Віцебску, Баранавічах, Оршы — вельмі прыгожыя збудаванні.

— У Мінску?

— У Мінску па прапунцыю зэрэзнасці вакал таксама адвадае сваёй прызначэнню.

— Хіба толькі па прапунцыю. А так і ў ім у самы сонечны дзень цёмна. Я ўжо не кажу пра архітэктурную архітэктурную збудаваньня. Але гаворка пра іншыя вакалы — тэа, што ў малых гарадах або населеных пунктах, вельмі ж яны ўжо непрыглядныя. Аднастайныя, нават пафарбаваныя ў адзін колер — карычневы, калі будынак драўляны, белы — калі мураваны. У сярэдзіне таксама нічога не пачынае вока — традыцыйныя драўляныя лаўкі, вітрыны для «Гудка», бачок для вяды з прымацаваным на ланцужку кубкам, выціцаны ад часу лозыг — на сцяне...

А між тым, у Прыбалтыцы нават на самую маленькую станцыю прыёмна-запысці, прыёмна нават паглядзіць зэрэз на яе. Пафарбаваны будынікі ў самыя яркія фарбы. Усё гэта надае ім нейкі святочны выгляд. У гарадзіне таксама прыгожа, на вокнах кветкі, нават я бачыў штары...

— Ну што ж, крытыка, як кажуць, не ў брыбе, а ў вока. Думаю, справу можна паправіць, тым больш, што будзем мы самі, сваймі сіламі. Праўда, няма ў нас добрых сучасных праектаў стаянчых будынакаў...

— Я гавару Гаўрылу Іванавічу, што калі еду ў паязде, дык заўсёды з нейкай цікаўнасцю гляджу на маленькія дамочки, дзе жывуць пуцявыя абходчыкі, рабочыя, што абслугоўваюць перавады і г. д. Бывае, стаіць такі дамочка срод лесу і, дзевацца, вакол яго на многа кіламетраў няма нічога жывога. Як гэтыя людзі, а іх, вядзіць, няма, жывуць, ці не адчуваюць сябе адарванымі ад цывілізацыі? І, нарэшце, хто забеспячэае іх рознымі таварамі, прадуктамі?

— Так, іх сапраўды няма. У палёвых умовах, як мы называем, жыве і працуе прыкладна тэаця частка усіх чыгуначнікаў. Але, вядома, адарванымі сабе яны не адчуваюць... Што дотычыцца забеспячэння таварамі першага ўжытку: хлебам, соллю, запалкамі, дык на ўсіх лініях курсіруюць штодня вагоны-крамы, якія ўсё гэта развозяць. Акрамя таго, ля многіх чыгуначных пунктаў устаноўлены ларкі без паяздуца. У нас нядрэнна наладжана медыцынскае абслугоўванне. Чыгуначка мае 17 бальніц, многа медпунктаў. Сотні людзей атрымліваюць пуцяўкі ў

«Шодрае сэрца пісьменніка» да 50-годдзя з дня нараджэння Яні Брыля. 22:40 — «Госці з Шатаўдзі». Канцэрт.

Другая праграма, 19:30 — «Вас чакае Ерэван». Фільм-навілет, 20:25 — «Сястрыцы». 18:45 — «Падзеі дню». А. Карнічук. «Чаму ўсміхаліся людзі». Фільм-спектакль, 22:00.

«Белыя кветкі Хірэмкі». Тэлевізійны фільм (М), 22:30 — астрадына канцэрт (М), 23:00 — дэжурны Спартнады народаў ССР (М).

5 жніўня

Першая праграма, 15:20 — праграма перадач, 15:25 — «Надзеі перадач, 16:45 — «Падзеі дню». Інфармацыйны выпуск навін, 16:50 — для школьнікаў. «Настурчар агню і вядзе», «Святла юных паіраўнікаў» (М), 16:00 — «Тыдзень Узбекскай ССР у Маскве». «Прамывальніца Узбекістана» (М), 16:30 — юбілейная астафа перадачы. Рэпартаж з Узбекістана на дзень чыгуначніка. 17:00 — першы тэлевізійны фільм (М), 22:30 — «Сястрыцы» (Масква) — «Даніама» (Масква). Перадача з Лужнікоў (М). У першы тэлевізійны аніс сатыра і фэлюя. Канцэрт. Перадача са Сявродлоўска. 13:15 — святковы канцэрт, прысвечаны Узбекістану, дзю чыгуначніка. Перадача з Палаца спорту (М), 20:30 — тэле-

візійны навіны (М), 21:00 — «Тыдзень Узбекскай ССР у Маскве». «На агнячык» (М), 22:20 — «Навіны дню», 22:45 — «ЗКШ-67» (М), 23:00 — «Югаславія спявае і танчае». Перадача з Югаславіі. 19:00 — дзіцячы зэрэз «Гаспадары маленькіх дарог». Кінафільм «Валікае сэрца». Каротнаметражны навіны (М), 19:40 — «Дзіцячы ўсё слухаю». Дакументальны фільм, 20:10 — «Чатыры бляндзіны», чатыры фільм-навілет, 20:40 — «Карабл ў Лісе». Тэлевізійны спецыяльн.

6 жніўня

Першая праграма, 9:55 — праграма перадач, 10:00 — «Будзільнік» (М), 10:00 — «Гімнастыка для ўсіх» (М), 11:00 — для дзіцяч. «Школьнае лета». Канцэрт дзіцячых мастакоў самадзейнасці, 11:40 — «У свеце мастацтваў». Перадача з Ленінграда, 12:10 — для школьнікаў. Канцэрт у мажоры. Перадача з Ленінграда, 12:45 — для воінаў Савецкай Арміі і флоту. Канцэрт. Перадача са Сявродлоўска. 13:15 — да Узбекістана на дзю чыгуначніка. «На п'янінах перагаворы». 13:45 — музэіны мяляцэ спорту (М), 14:00 — Узбекістаны тэлеві-

зійны фестываль земляробчых краві (М), 15:30 — «Музычны ніскі» (М), 16:00 — тэлевізійны навіны (М), 16:10 — «Шчодрасць, сука чалавечы». Кінафільм Беларускага тэлебачання, 16:30 — «50 гераічных гадоў». Тэзісы ЦК КПС, 17:00 — для дзіцяч. «Мастацкі фільм». «Трасацыя і шэні» (М), 18:50 — «Кіраўнік і шэні» (М), 19:50 — тэлевізійны навіны (М), 20:20 — «Анёл блазнаўнага смерці» (М), 22:00 — «Трашн сестр». Наштовыя скрыня будучыных студэнцкіх атрадаў, 22:50 — «Мелодыі Адры» Перадача з Югаславіі.

Другая праграма, 11:00 — для школьнікаў. «Наш паравоз, Улад рад лідзі». Перадача з г. Горнага, 16:10 — балет «Спячача прыгажуня». Спектакль Навасібірскага тэатра оперы і балета (М), 18:20 — дзіцячы зэрэз. «Дзяўдзя мастацтва мільянераў». «Туан-Ба-то». Музыкатэатральны фільм, 19:00 — «Вальс